

Odgovor g. Danici

na njen članek: *Moderna žena in gospodinjstvo.*

Spisala Vanda.

Vanda? Kdo je vendar to človeče, ki si drzne ugovarjati meni — Danici, ktero hvali velececnjena gospa urednica sama in odlikuje njene spise? tako se gotovo povprašate, ko prečitata mojo debato. Morda bi Vam te vrste delale preglavico — da bi bila primorana vpraševati se: sem li omožena ali ne, ker smelo govorim o dolžnostih poročene žene — skrbne gospodinje — zato pa čujte! Nisem omožena, ne! Ali dozdeva se mi vendar, da si človek ktero si koli stvar lahko predstavlja, ne da bi si jo moral ogledati ali v dotični kaj izkusiti. Zakaj se tedaj vtikam v te zadeve? Slušajte! Učiteljica sem in — — in iz Vašega spisa: »Muzikalična vzgoja otrok« sem spoznala, da ste mi koleginja ali pa vsaj exučiteljica. Mnogi in osobito krepki spol si snuje o učiteljicah razne predsodke, med drugimi tudi onega, da učiteljice niso za zakon, češ, da ne umejo drugega nego k večemu zabeležiti s svinčnikom množino perila, kterege oddajo perici ter da so pri kuhinji primorane posluževati se termometra, da izvedó, kedaj jim voda zavre. Čitajoč Vaš zadnji spis je gotovo marsikteri mož vzkliknil: »Tako sedaj si želijo naše ženske, Slovenkine sotrudnice?« Vidite tedaj šele se bode tako mnenje o učiteljicah utrdilo, ko izvedo, da je bila g. Danica, ki je spisala spis o moderni ženi, baš učiteljica.

Mene je prisilil Vaš zadnji spis, da polukam v razne številke »Slovenke«. Vaše spise ne smatram baš pohvalnim ali s svojim zadnjim spisom ste pokazali, da nočete biti med srednjimi, da zahtevate pozitiven ali negativen učinek. In to ste tudi sedaj dosegli, kajti Vaše vrste so poleg gotovo mnogo drugih razburile tudi moje živce, da se ne morem upirati razumu — protiviti se Vašim nazorom in naravnost odpreti debato o tej stvari.

Da pa kaj uganete po čem diši vsebina mojega današnjega spisa, naj Vam kratko in jedrnato rečem, da po mojem mnenji spada Vaš spis v uredniško košarico. Je li možno, da bi se možki klanjali takim principom kakor jih ponujate Vi, cenjena Danica?

Iz vašega spisa razvidim, da niste dosledni, da pišete le zato, da se Vas imenuje sotrudnico »Slovenke«, da govorite brez prepričanja in se protivite sama sebi, kajti v spisu: »Žensko vprašanje« (II. letnik, 25 zvezek) pišete, naj je pravi delokrog ženske ob domačem ognjišču. In to je prav, vidite, g. Danica, tega mnenja sem tudi

jaz. Je li pa Vaše prepričanje na toli negotovi podlagi, da se Vam je v teku nekolikih mesecev tako temeljito izpremenilo?! Človek postaja nervozen nad vašo nedoslednostjo, kajti prav nasprotno kakor sedaj čitam v 25. zvezku II. letnika str. 580 I. odstavek, v katerem se potegujete za žene - gospodinje, »ki s skrbno varčnostjo podpirajo moževo prizadevanje«. In dalje še svetujete tam, naj bi še celo z delom svojih rok tudi gmotno podpirale gospodarstvo. S smelim tonom naglašate, da delo ne odvrča takih žen od svojcev, in jaz menim tudi obratno, da niso baš hišna opravila, ki odtujujejo soproge od njihovih družic.

Tudi jaz se primaknem na Vašo stran, ako bi bili še danes tega mnenja kakor ste v onem 25. zvezku, kjer menite, da bi se možki spol ne bal toliko zakona, ako bi jim žene pomagale pribavljati, a ne le trošiti.

Z nekakim entuzijazmom besedičite o ženski, ki se suče okrog domačega ognjišča, radi kterega se čuti na svoj dom nekako priklenjeno, da čedalje bolj ljubi te svoje mile prostore. A kaj pišete v svojem zadnjem spisu na str. 229. v II. odstavku? Evo jedra Vaših fraz! Le sarkazem se Vam razlega po obrazu, ko zasmehujete skrbno gospodinjo — nazivljajoča jo pepeluško, ki dela noč in dan na vse preteze, da omili svojemu drugu domače ognjišče. Saj ni baš to potrebno, a pri vsem svojem hišnem opraviu jej lahko ostane toliko časa, da se bavi s svojci. Kar jezica popada vsacega; kaj pa še po Vaših puhlih nazorih užaljeno čutečo se žensko! In kako ne, ko toli bedasto ironirate gospodinjo, ako sama opravlja kaj v kuhinji, mesi domačo potico, ki je gotovo najokusnejša ter se še celo poniža likati perilo.

Oprostite, v Vašem spisu ne najdem naivnosti pač pa bedastoče, kajti Vaši nasveti se morejo prikupiti le lenobam.

Že sem spehana in živci so mi razburjeni ali nadaljujem vendar iz užaljenega prepričanja in vsled Vaše nedoslednosti. Pravite, da dandanes vsakdo pomiluje vbožico, ki bi bila toli naivna spresti si sama svojo balo.

Take neveste ne smatram jaz nikakor za naivno, ker bi jej to nikakor ne škodovalo, ako bi si sama spredla svojo balo, ali prepričana sem, da tega dandanes nobena ne stori le zato, ker jej ne kaže. Da! Drugi časi, drugi običaji! Ne ustavljam se nikakor ženski oslobojti, a ker se moram protiviti in upirati Vašim nazorom, hočete me — kakor ste že anticipatno napovedala — šteti med one, ki so na moji strani v krog smešnih nazadnjačic, ktere naj bi spadale prav za prav v kako antikvitetno zbirko. Kljub temu bi bila jaz jako za-

dovoljna, ako bi me kdo mogel prištevati h kategoriji pridnih gospodinj, ki so Vam trn v peti, ki Vam s svojimi žulavimi (?) rokami mečejo pepela v oči — teh nervoznih bitij — teh pepelušk. Ha—ha! Kaj ne? Ubogi možki — osobito oni, ki so navezani na ta »posvetna« bitja, ki po raznih kuhinjskih ingredijencah neprijetno dišijo — da že mož vgane in radi njih bližine pogodi, kaj mu bode pripravljeno za kosilo! Seveda! Zakaj pa ne pride žena možu nasproti parfumi-rana kakor moderna Danica?! Naša prvakinja gotovo ne prihaja v objem svojega soproga z ognjišča razgretim licem. Kajpada žena, ki se ne ravna po Daničinih načelih — taka soproga gotovo izgubi hm—hm ono fascinujočo mičnost v moževih očeh, kar ob enem provzroči nezvestobo, da bi obračal mož svojo pozornost rajši na bitje, ki bi se dolgočasilo po divanih, ki bi se šemilo do njegovega prihoda pred zrcalom, da bi ga morda očarala in presenetila s kako posebno bluzo, katero bi on moral plačati s svojim trudom.

Cenjene čitateljice naj oprosté, kajti tu ne govorim za one, ki ne potrebujejo moževega žepa. Posegla sem s svojim peresom do sem, ker tudi g. Danica ni delala izjem; — govorila je sploh o gospodinjah — poročenih ženskah. Radi tega sem se tudi jaz poprijela splošnosti — hotela povedati za vse ostale, ki se na pošten način ne utegnejo prikazovati vsak dan v novih toaletah. G. Danica! Ne poznam Vas drugače nego po vaših spisih in »originalnih« nazorih — a najbrže spadate v krog imenitnih slojev liki bogata Angličanka, drugače bi ne vabljala svojih pajdašic v skupno jedilnico. Zakaj? Morda zato, da bi doma lenarile, celo jutro delale toaleto za poldan, da bi vzbujale zavist pri svojih koleginjah, a se dopadale tujim soprogom, s kterimi bi se zbirale v skupni jedilnici. Tudi bi morda ne zmanjkalo nezvestih src; tu bi bila šviga-švaga. Zdi se mi, da poznam žensko nprav in menda ne sodim krivo, ako menim, da bi nobena ne marala zahajati dan za dnevom h pokriti mizi — v ono družino — vedno z jedno in isto bluzo, z jedno in isto obleko. Ne bi li take gospodinjne potrosile več nego ona, ki opravlja sama svoja hišna opravila? In ako bi si ktera zaželela obedovati doma — naj jej li postrežnica donáša kosilo iz jedilnic zastonj? Prašam sedaj: Kaj pa naj dela taka žena doma, ko odpošlje svoje otroke v šolo? Kuhati jej ne dovolite, likati perilo tudi ne, s pospravljanjem in brisačo v roki se pa onesnaži in opráši, da izgubi za svojega soproga ono »vabljivo fascinujočo mikavnost«. Kako tedaj? Naj li dočaka moža še v postelji? Naj li kaj reprezentuje, čemur se Vi g. Danica protivite v 25. znesku II. letnika, II. odstavku str. 579,

Pardon — pardon! Vsaj svetujete, da naj bi se ta zlati čas

potratil z izprehodi. Ti so seveda boljši in fizično zdravejši za soprogo, ki bi se drugače morala pariti doma in kuhati možu — ali pa postiljati ležišče. Iz Vašega spisa razvidim, da spravljate v jedilnico tudi negalantne babure, ki bi se tu in tam še tako sprle, da bi si z razkoločenimi očmi zašle s prsti v lase, ker bi se mesto rižota kakor pravite, hladil v skledi močnik.

Liki Američanke, s kterimi se Slovenke ne morejo primerjati radi bogastva, pravite, da najmanjše in najskromnejše gospodinjstvo ima navadno po dve kuharici. V katerem kraju se vendar to vrši? Gotovo v Vašem rojstvenem zakotju — v kraju blagostanja. Če je temu boljše, da bi bile jedilnice, kako naj to umem? Se li potegujete za vaščanke in seljakinje, kjer povdarjate o jedilnicah?

Najbrže! Meščanke, ki so prelene ali prepetične, da bi same opravljale hišno opravilo — zahajajo lahko v hotel. Ne protivim se temu, da naj pametni možje zahtevajo od svojih sprog več nego opravilo onih del, ki so g. Danici zoperna — prašam pa sedaj: Ne bi li baš pametni možki svet dal prednosti onim ženam, ki umejo razen znanstvenih stvari tudi hišna opravila? Zakaj, da kljub temu zahajajo v klube in kavarne? Menimo, da žena, ki ljubi svojega soproga, mu rada tudi privošči, da pribije po napornem delu urico časa v družini svojih tovarišev. Ne govorim tu o možkih podvrženih Vašim nazorom, kajti ti se dovolj razvedrijo o poldan v jedilnicah.

Ne debatiram o Vašem principu: Gospodinja obračaj svojo pozornost na svojo deco, ali upiram se poslednjemu stavku, kjer trdite, da je večina otrok vzgojena od marljivih žen — zanemarjena.

Tako menite? Jaz pa Vam povem, da poznam dokaj omoženih žen, ki se znajo sukati v raznih krogih, pa tudi okrog domačega ognjišča in vendar so njih otroci vzgled ostali deci, katerih matere se ne dotikajo in ne poprimejo nikacega hišnega opravila.

Vam se zdi smešno ali celo žalostno, da vzame mati na svoj dom instruktorja — dijaka, komur je pridiprav vsak krajcar. Nazivljete ga nezrelim pobičem?! Morda je res potreben sam vzgoje, a on ne vzgaja izročene mu mladine za one bore novce, temveč odpravlja svojo urico in potem zopet odhaja morda revež zopet s trebuhom za kruhom. Meni se tedaj zdi umestno, ako tu in tam vzame kakova mati, ki sama ne utegne, instruktorja ter daje s tem živeti tudi drugim.

Nočem govoriti o tem, kar ste bleknili o gimnazijskih študijah, tudi ne vem, če sodi v Vaš spis opomba, zakaj se grščina še ne iztrebi iz srednješolskega pouka. Morda bi Vam bilo hudó, ako bi

kedaj, če še ne, ne mogla podpirati v grščini svojega sina ter bi bila primorana najeti mu instruktorja?

Sami razvidite, da mnogo ni prav, kar beležite, kajti Vam samim se dozdeva, da bode morda kdo oporekal Vašim nazorom.

Vi se čudite, kako se more ta zastarela institucija gospodinjstva zdrževati tako dolgo — a jaz se čudim, kako je bilo možno, da Vaš spis ni našel takoj svojega cilja med staro šaro. Ko bi cenjena g. urednica v svoji opomnji ne odobrila na pol Vašega spisa, menila bi, da ga je nehote prezrla. Še nekaj me duši v grlu. Čemu trosite med naše milo materinščino tuje izraze (ne govorim internacijonalnih) kjer jih ni treba, kjer se lahko poslužujemo svojih slovenskih besed. Tuji izrazi; »Speisenhäuser«, zu wenig hausfräulich« bodejo v oči, med tem ko imamo za te pristne slovenske besede. Hočete li s tem dokazati, da ste večši nemščini, ali da čitate nemške proizvode? Sramotno bi bilo, če bi tega ne utegnili, ko imate vendar časa dovolj, ker ne opravljate gospodinskih dolžnostij, ne dotikate se hišnih opravil.

Zdravstvujte, neznana mi g. Danica, pa zabavajte se v skupni jedilnici! Moj spis naj Vas ne dovede ob dobri tek.

Zvečer ...

Zimzka noč je jasna, bajna,
mesec lije blede svit
na to trudno, bedno zemljo;
nemo k nebu vpiram vid.

Tudi tja, srebrni mesec,
liješ svoj čaroben svit;
morda ravno tam nekomu
sij je tvoj po licu zlit!

In misleči duh mi vhaja
daleč, daleč čez goré;
tja, kjer večna pomlad cvete,
kjer o zimi se ne vé.

Morda ravno gleda vate.
ko po domu vzdihla tam
in pozdrave ti naroča —
tujec sredi tujcev... sam!...

Luno gost oblak zakrije
in zemljó objame noč...
Meni pa samo občutek
v prsih vzbuja se pekoč...

Mokriška.

